

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 347.73 (477)

Собовий Олександр Михайлович

кандидат юридичних наук, доцент,

заслужений юрист України,

доцент кафедри конституційного та адміністративного права,

помічник ректора

Державний університет інфраструктури та технологій;

науковий співробітник

Ризький технічний університет

Sobovyi Oleksandr

PhD in Law, Honored Lawyer of Ukraine,

Associate Professor at the Department of Constitutional and Administrative Law

State University of Infrastructure and Technologies;

Researcher

Riga Technical University

ORCID: 0000-0002-6287-6193

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ
УКРАЇНИ**

**LEGAL BASIS OF STATE ADMINISTRATION
TRANSFORMATION IN THE PROCESS OF RESTORATION OF
INFRASTRUCTURE OF UKRAINE**

Анотація. У статті розглянуто окремі напрями правового регулювання відносин відбудови інфраструктури нашої країни. Зазначено, що для органів державної виконавчої влади у цьому процесі необхідним є дотримання правил, які є визначальними для наших партнерів, зокрема

ЄС. Встановлено необхідність удосконалення правового механізму організації управлінських відносин на засадах прозорості, відсутності корупційних проявів тощо. Проаналізовано Положення про Агентство відновлення, яке є спеціалізованою державною інституцією по реалізації проектів відновлення інфраструктури нашої держави. Визначено основні завдання Агентства відновлення, виконання яких є одночасно запорукою успішної міжнародної співпраці. Серед них: реалізація проектів у найбільш постраждалих регіонах, запровадження процедур прозорості й ефективності використання бюджетних коштів та міжнародної фінансової допомоги, подолання корупційних проявів у системі державних закупівель тощо. З метою виконання рекомендацій міжнародних інституцій щодо подолання корупції у процесі відновлення інфраструктури, передбачено відкриття Антикорупційного офісу на базі Агентства відновлення. Визначено шляхи удосконалення алгоритму діяльності Агентства відновлення в частині забезпечення управлінської вертикалі за участю Мінінфраструктури та КМ України та їх солідарної відповідальності за розподілом коштів на об'єкти відбудови, а також за якість та ефективність такої відбудови. Запропоновано доповнення Положення про Агентства відновлення пунктом 7 щодо: забезпечення відкритості його діяльності шляхом впровадження електронної системи управління відбудовою з ознайомлення громадян із повною публічною інформацією про перебіг реалізації проектів відбудови та визначення підрядників через процедуру публічних закупівель; запрошення до контрольної-наглядової діяльності міжнародних інституцій та громадських експертів; залучення органів місцевого самоврядування до розробки планів відновлення регіональної інфраструктури тощо.

Ключові слова: агентство відновлення, воєнний стан, відновлення інфраструктури, державне управління, корупційна складова, правові засади, організаційні відносини.

Summary. *The article examines separate areas of legal regulation of relations with the reconstruction of the infrastructure of our country. It is noted that in this process it is necessary for the state executive authorities to comply with the rules that are decisive for our partners, in particular the EU. The need to change the legal mechanism for organizing management relations on the basis of transparency, absence of corruption, etc. has been established. The Regulation on the Restoration Agency, which is a specialized state institution for the implementation of infrastructure restoration projects in our country, has been analyzed. The main tasks of the Recovery Agency have been determined, the implementation of which is at the same time a guarantee of successful international cooperation: the implementation of projects in the most affected regions, the introduction of procedures for the transparency and efficiency of the use of budget funds and international financial aid, overcoming manifestations of corruption in the system of public procurement, etc. In order to implement the recommendations of international institutions on overcoming corruption in the process of infrastructure restoration, the opening of the Anti-Corruption Office on the basis of the Reconstruction Agency is envisaged. Ways to improve the algorithm of the Agency's activities in terms of ensuring the management vertical with the participation of the Ministry of Infrastructure and the Cabinet of Ministers of Ukraine and their joint responsibility for the distribution of funds for reconstruction objects, as well as for the quality and efficiency of such reconstruction, have been determined. It is proposed to add Clause 7 to the Provisions on Reconstruction Agencies regarding: ensuring the openness of its activities by implementing an electronic reconstruction management system to familiarize citizens with complete public information on*

the progress of reconstruction projects and the identification of contractors through the public procurement procedure; invitation to control and supervisory activities of international institutions and public experts; involvement of local self-government bodies in the development of regional infrastructure restoration plans, etc.

Key words: *restoration agency, martial law, infrastructure restoration, public administration, corruption component, legal principles, organizational relations.*

Постановка проблеми. Формування системи нормативно-правового регулювання соціально-економічних відносин у процесі відновлення інфраструктури нашої держави в умовах недостатності належного досвіду адміністративно-правового регулювання такого типу відносин, а також не достатньої кількості власних фінансово-матеріальних ресурсів є глобальним викликом для українського суспільства та держави. Пропоновані матеріальні цінності, фінансові вкладення, інформаційні технології та системи тощо нашими зарубіжними партнерами-союзниками по антиросійській коаліції є дуже важливим ресурсом забезпечення зазначеного відновлення.

Однак, аналіз існуючого (не завжди у повній мірі позитивно) історичного досвіду регулювання соціально-економічних відносин в Україні дає підстави до усвідомлення того, що у ході підготовки та сучасної безпосередньої реалізації фінансово-економічного співробітництва по післявоєнній відбудові інфраструктури нашої країни, національним органам державної виконавчої влади та місцевого самоврядування потрібно дотримуватися певних правил, які є визначальними у наших партнерів, зокрема, у Європейському Союзі (надалі – ЄС). Тобто, потребує кардинального оновлення адміністративно-правовий механізм організації управлінських відносин на засадах

прозорості, відкритості, взаємоповаги, відсутності корупційних проявів тощо.

Доцільним є підтримання позиції органів державного управління щодо надання пріоритету у частині нормативно-правового забезпечення одного з важливих напрямів підготовчого етапу процесу відбудовної діяльності в Україні – створення та розвиток Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України (надалі – Агентство відновлення) як спеціалізованої державної інституції, яка повинна у своїй діяльності забезпечити дотримання цивілізованих правил міжнародного співробітництва. Однак, наразі залишаються не у повній мірі сформовані у системі державної політики організаційно-правові засади відновлення та розвитку постраждалої від воєнних дій інфраструктури нашої держави на принципах забезпечення інтересів усього суспільства, що є ключовою складовою таких правил. Крім того, потребує подальшого узгодження процедура здійснення відновлювальної діяльності, яка не суперечитиме ключовій інвестиційній політиці ЄС щодо згуртованості суспільства та регіонального розвитку України.

Ступінь розробленості проблеми. Дослідження сучасних доктринальних позицій щодо особливостей формування основних засад нормативно-правового регулювання відносин відновлення постраждалої від ворожих агресивних дій інфраструктури України дає підстави зазначити, що вітчизняними фахівцями у галузі права, економіки, фінансів державного управління, такими як Галуцько В., Горбань А., Кіндзерський Ю., Клімова І., Кубліков В., Курило В., Кучерява К., Мушенко В., Павелків С., Русан В., Собоєвий О., Стороженко О., Хмарська, І. та іншими досліджено окремі організаційно-правові елементи визначеної проблематики. Проте ці дослідження здійснено науковцями в частині реалізації безпосередніх концепцій та планів відновлення інфраструктури нашої держави без належного врахування особливостей правового

врегулювання організаційної діяльності органів державної виконавчої влади та закріплення управлінських повноважень спеціалізованим структурам держави.

На підтвердження визначеної нами актуальності запропонованого автором дослідження, у короткій формі, проаналізуємо окремі наукові напрацювання дотичні до запропонованої проблематики. Зокрема, Хмарська І.А., Кучерява К.Я., Клімова І.О. здійснили узагальнення впливу війни на соціальні та економічні процеси в Україні та довели, що післявоєнне відновлення економічної системи нашої країни буде складним процесом відбудови ключових галузей економіки держави від руйнівного впливу війни [1]. Мушенко В.В. пропонує способи фінансово-правового регулювання відносин соціального, економічного, промислового, аграрного відновлення нашої держави у післявоєнний період через реалізацією стимулюючої функції механізму оподаткування для вітчизняних суб'єктів господарювання-представників стратегічних галузей економіки [2]. Курило В. І., Горбань А. В., Собоєвий О. М. приділили увагу окремим правовим засадам організаційно-управлінської доктрини реалізації інфраструктурних проєктів у концепції державної політики післявоєнного відновлення держави та визначили перспективи правового регулювання співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування і приватними партнерами у цій царині [3]. Собоєвий О. М. дослідив шляхи гармонізації діючих стандартів інфраструктурного сектору України з політикою ЄС, стан організаційно-правового регулювання транспортно-інфраструктурних відносин, їх трансформацію після початку повномасштабної ворожої агресії, а також особливості відновлення у період воєнного стану та у післявоєнний період [4].

Мета даного дослідження полягає в аналізі основних засад правового забезпечення організаційно-управлінських повноважень органів державної виконавчої влади по реалізації заходів відновлення

постраждалої від воєнних дій інфраструктури нашої держави, а також у формуванні авторських пропозицій щодо удосконалення механізму організаційно-правового регулювання досліджуваних відносин, зокрема у частині подолання корупційних проявів.

Викладення основного матеріалу. Післявоєнна відбудова інфраструктури України повинна здійснюватися, орієнтуючись на плани радикальної модернізації усіх галузей економіки нашої держави з одночасним проведенням структурних реформ в організації державного управління та місцевого самоврядування. Такий курс економічно-господарських та організаційно-структурних трансформацій в реконструкції держави повинен здійснюватися за вектором перспективи наближення України до повноправного членства у ЄС.

На нашу думку, початковим етапом зазначеного вище процесу стало прийняття Кабінетом Міністрів України (надалі – КМ України) постанови 21.02.2023 р. № 193 «Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади» в якій реалізовано проект створення Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України на базі Державного агентства інфраструктурних проектів і Державного агентства автомобільних доріг [5]. КМ України також затверджено Положення про Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України [6].

Здійснений аналіз зазначеного вище положення дає підстави зробити узагальнення про те, новим загальним завданням Агентства відновлення стане організація процесів реалізації проектів відбудови нашої країни, яка зазнала руйнувань різних типів об'єктів у результаті збройної ворожої агресії та здійснення міжнародного співробітництва у цій царині.

Крім того, Агентство відновлення отримує повноваження реорганізованих суб'єктів державного управління:

- Державного агентства інфраструктурних проєктів, яке протягом своєї історії виконувало аналогічні завдання для держави у мирний період та на початку повномасштабного ворожого вторгнення здійснювало реалізацію масштабних проєктів із залученням як бюджетного, так і зовнішнього фінансування.

- Державного агентства автомобільних доріг, яке мало також відношення до відновлення дорожньої інфраструктури на території нашої країни та позиціонувало себе «наймасштабнішим та найбільш успішним партнером міжнародних фінансових установ» [6].

Досліджуючи Положення про Агентство відновлення, надамо характеристику, закріпленим на нормативно-правовому рівні, його повноваженням. Адже, як зазначає В.В. Прокопенко, «надзвичайно важливе значення у функціонуванні будь-якого державного органу управління має правове визначення його статусу» [7, с. 130].

Отже, Агентство відновлення є центральним органом виконавчої влади (діяльність якого спрямовується і координується КМ України через Віце-прем'єр-міністра з відновлення України, який поєднує цю посаду з посадою очільника Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури (надалі – Мінінфраструктури)), який реалізує державну політику:

1) у сфері дорожнього господарства та управління автомобільними дорогами загального користування державного значення;

2) в частині здійснення заходів з будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту), ремонту, модернізації інфраструктури, об'єктів житлової нерухомості, громадського призначення, виробничого комплексу, соціальної сфери, сфери житлово-комунального господарства, благоустрою населених пунктів, інженерно-транспортної, енергетичної інфраструктури тощо;

3) з питань розвитку, будівництва, ремонту, облаштування, модернізації та утримання пунктів пропуску через державний кордон для автомобільного та залізничного сполучення [8].

Слід також окремо додати, що серед перерахованих вище основних функцій Агентства відновлення, до повноважень відноситься реалізація в межах своєї компетенції державної політики у сфері державно-приватного партнерства щодо розвитку, будівництва, ремонту та модернізації об'єктів інфраструктури, узгодження проектної документації на будівництво об'єктів тощо.

Здійснений аналіз Положення про Агентство відновлення [6], а також нормативно-правові акти та аналітичні матеріали Мінінфраструктури [8] дає нам підстави визначити головні завдання Агентства відновлення в найближчій перспективі. Серед яких:

- реалізація нагальних проектів у регіонах, найбільше постраждалих від ворожого воєнного вторгнення;
- запровадження процедур прозорості й ефективності використання коштів бюджету та фінансової допомоги міжнародних фінансових партнерів;
- напрацювання механізмів співпраці з органами місцевого самоврядування громад постраждалих регіонів нашої держави;
- налагодження комунікації та взаємодії з новими іноземними партнерами й донорами;
- нарощування спроможності власної команди планувати, розробляти та впроваджувати проекти відповідно до міжнародних стандартів.

Звернувши увагу на організаційно-правові засади формування Агентства відновлення як основного суб'єкта відбудови та розвитку інфраструктури нашої держави, зазначимо, що початковий етап фінансування відбудови інфраструктури нашої держави наразі перебуває в

дії. Основними фінансовими партнерами України щодо фінансування такої відбудови є Світовий банк (надалі – СБ), Європейський інвестиційний банк (надалі – ЄІБ), Європейського банку реконструкції та розвитку (надалі – ЄБРР), а також менш відомі міжнародні державні та приватні фінансово-кредитні установи [9].

Однак, проведені дослідження міжнародного та національного досвіду подолання руйнівного впливу воєнних чи інших негативних подій на інфраструктуру держави дають підстави зазначити, що основним питанням успішної міжнародної співпраці є подолання корупційних проявів, зокрема у системі державних закупівель. Адже, «використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди... » [10] є не чим іншим, як протиправним використанням службових повноважень, що мінімізує довіру до представників органів державної влади та негативно впливає на заходи організації та здійснення міжнародного партнерства по наданню допомоги Україні щодо відновлення постраждалої інфраструктури.

Подолання зазначеного негативного суспільно-економічного феномену українського державного управління повинно стати першочерговим прагненням органів законодавчої та виконавчої влади України, оскільки є вимогою СБ, ЄБРР та ЄІБ та інших міжнародних партнерів-донорів, виконання якої сприятиме зростанню довіри до нашої держави як майбутнього повноправного учасника ЄС.

Слід зазначити, що з метою активізації спроб щодо досягнення рекомендацій міжнародних фінансово-кредитних інституцій та інших партнерів щодо забезпечення безкорупційного управлінського середовища, Мінінфраструктури спільно з Базельським інститутом державного управління розробило антикорупційний план, який був погоджений КМ України та рядом зазначених вище міжнародних партнерів. Зокрема,

зазначений план передбачає відкриття на базі Агентства відновлення у Києві центрального Антикорупційного офісу та його відділень у регіонах нашої держави [11].

Дослідивши наявний досвід роботи по відновленню інфраструктури країни, а також законодавчу базу та аналітичні матеріали щодо протидії корупції у роботі Агентства відновлення, на нашу думку, алгоритм діяльності зазначеної державної структури повинен бути сформований наступним чином.

1. Забезпечення управлінської вертикалі даного центрального органу виконавчої влади, використовуючи можливості реального впливу на нього Мінінфраструктури та КМ України, в процесі державного контролю за розподілом коштів на об'єкти відбудови інфраструктури країни.

2. Формування солідарної відповідальності за якість, ефективність та підзвітність відбудови інфраструктури нашої держави між та КМ України, Мінінфраструктури, Агентством відновлення.

3. Підтримання механізму політичної залежності керівника Агентства відновлення шляхом його призначення та звільнення КМ України.

Крім того, доцільно доповнити Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України п. 7 антикорупційного спрямування наступного змісту:

1. Забезпечити закріплення відкритості діяльності Агентства відновлення шляхом впровадження електронної системи управління відбудовою з повною публічною інформацією про перебіг реалізації проектів відбудови та визначення підрядників через процедуру публічних закупівель.

2. Сприяти виконанню контрольних-наглядових повноважень за роботою Агентства відновлення з боку міжнародних організацій-

фінансових донорів, інших міжнародних інституцій та вітчизняних профільних громадських експертів та враховувати їх рекомендації щодо мінімізації зловживань при здійсненні закупівель і щодо відбору проектів.

3. Залучати посадових осіб органів місцевого самоврядування як представників місцевих територіальних громад до розробки планів відновлення постраждалої в результаті воєнних дій загальнодержавної та регіональної інфраструктури.

4. Створювати можливості місцевим будівельним та іншим підрядним організаціям щодо участі у реалізації проектів відбудови інфраструктури територій власних громад.

5. Здійснювати забезпечення координації роботи з місцевими громадськими об'єднаннями у відновлювальному процесі інфраструктури територіальних громад.

Висновки. Відбудова зруйнованого в результаті ворожої агресії житлового, промислового, культурного, історичного тощо фонду нашої країни, а також його інфраструктурний розвиток за оновленими європейськими стандартами є складним комплексним процесом, який включатиме в себе дуже велику кількість проектів у різних галузях економіки та реалізовуватиметься у різних регіонах нашої держави. Організаційно-правове забезпечення відновлення інфраструктури нашої держави наразі вимагає не лише створення відповідального за таку роботу центрального органу виконавчої влади, як координаційного центру, яким стало Агентства відновлення, а й забезпечення комплексу інших заходів: формування проектів відновлення; планів подолання усіх масштабів руйнувань; визначення потреби населення регіонів у об'єктах критичної та інших видів інфраструктури, протидії корупції у цьому процесі.

На нашу думку, нова державна інституція, за умови нормативно-правового закріплення пропонованих автором загального алгоритму організації державного управління у царині відновлення та доповнень до

Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України, а також з урахуванням гарантій уникнення негативного минулого досвіду, зможе забезпечити належну всебічну координацію відбудови інфраструктури нашої країни, без допущення корупційних проявів, та функціонувати як структура, яка є відповідальною за ефективність, прозорість та підзвітність інфраструктурної відбудови об'єктів, постраждалих внаслідок воєнної ворожої агресії. В таких умовах сама відбудова буде підзвітною та прозорою, ґрунтуватися на потребах усієї держави, а також враховуватиме особистісні побажання її регіонів та територіальних громад.

Література

1. Хмарська І.А., Кучерява К.Я., Клімова І.О. Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка і суспільство*. 2002. №42.
2. Мушенко В.В. Правові засади податкового регулювання господарських відносин в умовах воєнного стану. Закарпатські правові читання. Право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів. Матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції. м. Ужгород, (27 квітня 2023 р.). Частина II. Львів-Торунь Liha-Pres, 2023. С. 67–70.
3. Курило В. І., Горбань А. В., Соболий О. М. Правове регулювання відносин з реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. № 1. С. 19–26.
4. Соболий О. М. Організаційно-правове регулювання відновлення постраждалої внаслідок збройної агресії інфраструктури та міжнародних логістичних зв'язків України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. № 2. С. 9–16.

5. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2023 № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.04.2023).
6. Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 439 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2023 р. № 193). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.04.2023).
7. Прокопенко В.В. Заходи адміністративного припинення, які застосовуються митними органами. *Митна справа*. 2012. № 4(82). С. 125–137.
8. Кубраков О. Створено Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. 13.01.2023. URL: <https://mtu.gov.ua/news/33962.html>. (дата звернення: 02.05.2023).
9. Кабмін оприлюднив положення про Держагентство відновлення та розвитку інфраструктури. 07.03.2023. *Interfax-Україна. Інформаційне агентство*. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/896043.html> (дата звернення: 03.05.2023).
10. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 08.05.2023).
11. Мартина Богуславець про антикорупційні звільнення: Чому це важливо для нового Агентства відновлення. *Інститут законодавчих ідей*. URL: <https://izi.institute/martyna-boguslavec-pro-antykorpucziyni-zvilnennya-chomu-cze-vazhlyvo-dlya-novogo-agentstva-vidnovlennya> (дата звернення: 08.05.2023).

References

1. Khmars'ka I.A., Kucheryava K.YA., Klimova I.O. Osoblyvosti pislyavoyennoho vidnovlennya ekonomiky Ukrainy. Ekonomika i suspil'stvo. 2002. №42.
2. Mushenok V.V. Pravovi zasady podatkovoho rehulyuvannya hospodars'kykh vidnosyn v umovakh voyennoho stanu. Zakarpat's'ki pravovi chytannya. Pravo yak instrument stiykosti ta rozvytku v umovakh suchasnykh tsyvilizatsiynykh vyklykiv. Materialy KHV mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. m. Uzhhorod, (27 kvitnya 2023 r.). Chastyna II. L'viv-Torun' Liha-Pres, 2023. S.67–70.
3. Kurylo V. I., Horban' A. V., Sobovyy O. M. Pravove rehulyuvannya vidnosyn z realizatsiyi infrastrukturykh proyektiv dlya sil's'kykh terytorial'nykh hromad. Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Internauka». Seriya: «Yurydychni nauky». 2023. № 1. S. 19–26.
4. Sobovyy O. M. Orhanizatsiyno-pravove rehulyuvannya vidnovlennya postrazhdaloyi vnaslidok zbroynoyi ahresiyi infrastruktury ta mizhnarodnykh lohistychnykh zvyazkiv Ukrainy. Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Internauka». Seriya: «Yurydychni nauky». 2023. № 2. S. 9–16.
5. Deyaki pytannya diyal'nosti tsentral'nykh orhaniv vykonavchoyi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.02.2023 № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2023-%D0%BF#Text> (data zvernennya: 22.04.2023).
6. Polozhennya pro Derzhavne ahent'stvo vidnovlennya ta rozvytku infrastruktury Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 veresnya 2014 r. № 439 (v redaktsiyi postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 lyutoho 2023 r. № 193). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2023-%D0%BF#Text> (data zvernennya: 22.04.2023).

7. Prokopenko V.V. Zakhody administratyvnoho prypynennya, yaki zastosovuyut'sya mytnymy orhanamy. Mytna sprava. 2012. № 4(82). S. 125–137.
8. Kubrakov O. Stvoreno Derzhavne ahentstvo vidnovlennya ta rozvytku infrastruktury Ukrainy. 13.01.2023. URL: <https://mtu.gov.ua/news/33962.html> (data zvernennya: 02.05.2023).
9. Kabmin oprylyudnyv polozhennya pro Derzhahentstvo vidnovlennya ta rozvytku infrastruktury. 07.03.2023. Interfax-Ukrayina. Informatsiyne ahentstvo. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/896043.html> (data zvernennya: 03.05.2023).
10. Pro zapobihannya koruptsiyi: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (data zvernennya: 08.05.2023).
11. Martyna Bohuslavets' pro antykoruptsiyni zvil'nennya: Chomu tse vazhlyvo dlya novoho Ahentstva vidnovlennya. Instytut zakonodavchykh idey. URL: <https://izi.institute/martyna-boguslavec-pro-antykorpucziyni-zvilnennya-chomu-cze-vazhlyvo-dlya-novogo-agentstva-vidnovlennya> (data zvernennya: 08.05.2023).